

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, Колоскової Жанни Володимирівни на дисертаційне дослідження Мен Ян «Підготовка китайських студентів у педагогічних університетах України до вокально-викладацької діяльності на засадах соціокультурної адаптації», подане на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження

В умовах інтенсифікації світових глобалізаційних процесів чільне місце у них посідає обмін культурною інформацією та художньою практикою між Сходом та Заходом. Пошуки оптимальних шляхів удосконалення якості професійної освіти, здобутої іноземними студентами в українських закладах вищої освіти, проходять в контексті сучасних викликів і змін. Посилення уваги вітчизняної науково-педагогічної спільноти до проблеми інтернаціоналізації вищої освіти зумовлене оновленням державних стандартів освіти як в Україні, так і у Китаї. Зокрема, своєчасність звернення до досліджуваної проблеми відповідає стратегічним завданням змісту освіти, визначених Законом України «Про вищу освіту» (2017 р.), державної освітньої стратегії Китаю (Закон КНР «Про вищу освіту» (1998 р.), «Державного плану реформи і розвитку освіти КНР на середньостроковий і довгостроковий період (2010–2020 рр.)»)

Доречність об'єктивізації теми дослідження підтверджується також її суголосністю з планом науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та є складовою наукової теми кафедри музичного мистецтва і хореографії факультету музичної та хореографічної освіти «Методологія та методика фахової підготовки майбутніх учителів музики та хореографії в контексті художньо-естетичних інновацій мистецької освіти» (реєстраційний номер 0114U007160).

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний

університет імені К. Д. Ушинського (протокол № 3 від 29 вересня 2016 року) та перезатверджено 30 травня 2018 року (протокол № 10).

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків дослідження їх достовірність та повнота викладу в опублікованих працях

Детальне вивчення дисертаційної роботи Мен Ян дає підстави стверджувати, що основні наукові положення дисертації щодо сутності і компонентної структури феномену «підготовленість китайських студентів до вокально-викладацької діяльності», уточнення сутності понять «вокально-викладацька діяльність», «соціальна адаптація», «культурна адаптація» та «соціокультурна адаптація», обґрунтування соціокультурної адаптації як засадничого принципу підготовки китайських студентів до вокально-викладацької діяльності, виокремлення компонентів, критеріїв та характеристика підготовленості китайських студентів до вокально-викладацької діяльності, а також визначення педагогічних умов, що уможливило розробку й апробування моделі та експериментальну методику підготовки китайських студентів до вокально-викладацької діяльності на засадах соціокультурної адаптації, викладені логічно і переконливо й ґрунтуються на результатах власних досліджень здобувача.

Обраний ракурс розгляду проблеми, де об'єктом дослідження стала підготовка китайських студентів в українських педагогічних університетах до вокально-викладацької діяльності, а предметом – зміст та експериментальна методика підготовки китайських студентів до вокально-викладацької діяльності на засадах соціокультурної адаптації, зумовив формулювання мети дослідження. Її досягнення було сконцентровано на науковому обґрунтуванні та експериментальній апробації педагогічних умов та моделі підготовки китайських студентів магістратури в педагогічних університетах України до вокально-викладацької діяльності на визначених вище засадах, а реалізація відбувалась шляхом послідовного розв'язання окреслених завдань відповідно вибудованої структури дисертації.

Системні взаємозв'язки елементів методологічного апарату дослідження простежуються на усіх рівнях – від постановки проблеми, визначення мети, завдань дослідження, окреслення його об'єкту, предмету, гіпотези й до узагальнення відповідних висновків, що сформульовані в дисертації Мен Ян «Підготовка китайських студентів у педагогічних університетах України до вокально-викладацької діяльності на засадах соціокультурної адаптації» і дають підстави вважати їх обґрунтованими й достовірними.

Прискіпливе вивчення наукового доробку вітчизняних і зарубіжних науковців з обраної проблематики дозволило здобувачу скоректувати напрям наукових розвідок та спрогнозувати наукові результати дослідницького пошуку, що з достатньо високою активністю підтверджується апробацією матеріалів на конференціях різного рівня та відображенням у 6 одноосібних та 4 публікаціях у співавторстві.

Оцінюючи дисертаційну роботу за параметром новизни, відзначаємо її цілковиту очевидність, отримані результати повністю розкривають головну наукову концепцію автора, що полягає, передусім, у тому, що *вперше* розкрито і науково обґрунтовано сутність феномену «підготовленість китайських студентів до вокально-викладацької діяльності», виявлено структуру досліджуваного конструкту в єдності аксіологічно-мотиваційного, виконавсько-полікультурного, методико-практичного компонентів; визначено роль соціокультурної адаптації в підготовці китайських студентів до вокально-викладацької діяльності; розроблено критерії та показники оцінювання рівнів їхньої підготовленості до вокально-викладацької діяльності (особистісно-мобілізаційний, інтерпретаційно-виконавський, фахово-творчий); розроблено модель підготовки китайських студентів до вокально-викладацької діяльності; та методика, що містить педагогічні умови підготовки китайських студентів до вокально-викладацької діяльності на засадах соціокультурної адаптації (наявність позитивно-усталеної мотивації щодо вокально-викладацької діяльності; обґрунтовано педагогічні умови підготовки китайських студентів до вокально-викладацької діяльності створення в українських педагогічних

університетах адаптаційного соціокультурного освітнього середовища; залучення китайських студентів – майбутніх викладачів вокалу до активного міжкультурного спілкування у процесі творчої професійної самореалізації); *уточнено* сутність понять «соціальна адаптація», «культурна адаптація» та «соціокультурна адаптація», «вокально-викладацька діяльність»; *набула подальшого розвитку* методика підготовки студентів до вокально-викладацької діяльності.

Заслуговує на увагу практична значущість дослідження, яка полягає у розробці діагностувальної та експериментальної методик підготовки китайських студентів до вокально-викладацької діяльності; методичних рекомендацій до самостійної роботи китайських студентів над вокальним твором; підготовки анотацій і презентацій для вокально-викладацької асистентської практики; додатків до програми з курсу виконавської майстерності (репертуарний лист з переліком китайських народних пісень і творів сучасних китайських композиторів, рекомендованих до розучування), нотної збірки із вибраними творами; комплексу рольових ігор («кастинг і журі», «караоке», «реклама концерту») і творчих завдань (змагання на створення власної інтерпретації твору, кращу відео-презентацію, конкурс інтернаціональних ансамблів); банку мистецько-інформаційних даних (посилання на інформаційні сайти з історії вокального мистецтва, поетичної та вокально-виконавської творчості, ілюстративного матеріалу із суміжних видів мистецтва – живопису, скульптури, архітектури різних епох, творчих напрямів та національних стилів, зібрання відеофільмів із записом майстеркласів). Результати дослідження можуть використовуватися в процесі професійної підготовки майбутніх викладачів вокалу в системі післядипломної освіти, а також у процесі самоосвіти викладачів вокалу.

Вірогідність і достовірність результатів дослідження підтверджено обґрунтованістю вихідних теоретико-методологічних положень, цілісністю та системністю їх аналізу, а також позитивними наслідками впровадження результатів дослідження.

Зміст дисертації, її завершеність і оформлення

Маємо констатувати, що Мен Ян вмотивовано представив й структуру роботи, що складається зі вступу, двох розділів, що мають 8 підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та 9 додатків на 14 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 3 рисунки, що обіймають 1 сторінку основного тексту. Загальний обсяг роботи становить 235 сторінок, з яких основного тексту – 171 сторінка. Обсяг представлених у роботі розділів і підрозділів відповідає кількості й складності визначених завдань, а зміст загальних висновків в цілому відображає основні положення дисертаційного дослідження.

У *вступі* обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження; сформульовано мету й завдання; окреслено об'єкт, предмет, сформульовано гіпотезу дослідження, означено теоретико-методологічну основу та методи наукового пошуку; схарактеризовано джерельну базу; аргументовано наукову новизну й практичне значення одержаних результатів; відображено відомості про апробацію та впровадження основних положень дослідження, представлено інформацію про публікації, структуру та обсяг дисертації.

У *першому розділі* – «Теоретико-методичні основи підготовки китайських студентів до вокально-викладацької діяльності в педагогічних університетах України на засадах соціокультурної адаптації» – на базі аналізу філософської, історіографічної, психолого-педагогічної та методичної літератури здобувач уточнив сутність понять «соціальна адаптація», «культурна адаптація», «соціокультурна адаптація», «вокально-викладацька діяльність» та визначив поняття «підготовленість китайських студентів до вокально-викладацької діяльності». У процесі наукових розвідок дисертант зосередив увагу на визначенні компонентів структури підготовленості китайських студентів до вокально-викладацької діяльності та охарактеризував методологічні підходи, на засадах яких відбувається реалізація освітнього процесу в українських закладах вищої освіти, а також визначив комплекс педагогічних умов, за яких підготовка китайських студентів буде відбуватися більш ефективно, що

загалом надало йому можливість графічно окреслити модель методики підготовки китайських студентів до вокально-викладацької діяльності на засадах соціокультурної адаптації (с.106), що є науковим досягненням здобувача.

Цінністю другого розділу – «Зміст експериментальної роботи з підготовки китайських студентів до вокально-викладацької діяльності на засадах соціокультурної адаптації» є характеристика рівнів готовності китайських студентів до вокально-викладацької діяльності, розкриття особливостей організації експериментальної роботи та підтвердження ефективності запропонованої моделі й запровадженої методики підготовки китайських студентів до вокально-викладацької діяльності на засадах соціокультурної адаптації згідно представлених результатів експериментальної перевірки.

Структура дисертації, мова та стиль викладення відповідають вимогам, які ставить до кандидатських дисертацій Міністерство освіти і науки України. Наукова термінологія, яку було вжито здобувачем в роботі, є загальноновизнаною, а стиль викладення результатів теоретичних і практичних досліджень, нових наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує доступність їх сприйняття та використання. В цілому дисертація є закінченою науковою роботою, що відповідає паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти, 011 – освітні педагогічні науки.

Автореферат дисертації відповідає змісту дисертаційної роботи, написаний грамотно та з використанням сучасної наукової термінології.

Дискусійні положення, пропозиції та зауваження щодо змісту дисертації.

Попри безперечну наукову цінність проведеного дослідження, зазначимо низку зауважень і побажань, що мають рекомендаційний характер:

1. На нашу думку, структура дисертації набула б більшої досконалості, якби вона була представлена у трьох розділах, наприклад, теоретичні засади – у першому розділі, розгляд педагогічних умов та методичних засад підготовки китайських студентів до вокально-викладацької

діяльності – у другому розділі, а експериментальну частину роботи – у третьому розділі.

2. Зважаючи на те, що китайські магістранти доклали певних зусиль для здобуття в українських ЗВО відповідної професійної підготовки, що свідчить про сформованість їхньої мотиваційної сфери, незрозумілою є необхідність визначення здобувачем у якості першої умови, за якої підготовка китайських студентів буде відбуватися більш ефективно, наявність у них позитивно-усталеної мотивації.

3. На нашу думку, дослідження набуло б більшої довершеності, якби дисертант, справедливо зазначаючи, що специфікою викладання вокалу в китайських університетах є суміщення педагогом-вокалістом функцій викладача і концертмейстера, приділив би більшої уваги методиці підготовки китайських студентів до діяльності відповідного типу, розробка якої сприяла б підвищенню практичної цінності дослідження.

4. Ми вважаємо, що робота набула б більшої досконалості, якби здобувач врахував й цікавий досвід організації інтернаціональних (українсько-китайських) вокальних ансамблів й проаналізував шляхи до розв'язання проблеми в процесі опанування іншомовного репертуару, відмінного від звичного за музичною стилістикою, ладовими характеристиками тощо.

5. У теоретичній частині роботи зазначено, що в процесі навчання велика увага має приділятися ознайомленню китайських співаків з особливостями вокальної школи різних країн. У цьому ключі бажано було б представити відповідне висвітлення цього твердження у практичній частині роботи.

6. Як побажання зазначимо, що графічну модель, представлену наприкінці першого розділу, варто було б розташувати у другому розділі, де вона й розглядається.

Перелічені зауваження, однак, не знижують загалом позитивної оцінки дисертаційного дослідження, яке відзначається новизною й чітко вираженою практичною реалізацією.

Загальні висновки щодо відповідності дисертації

встановленим вимогам

Враховуючи актуальність дослідженої проблеми, наукову новизну положень дисертації, обґрунтованість і достовірність отриманих результатів, їх теоретичну і практичну значущість та відповідність дисертації «Підготовка китайських студентів у педагогічних університетах України до вокально-викладацької діяльності на засадах соціокультурної адаптації» чинним вимогам пп. 9,11-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від № 567 від 24 липня 2013 р. із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р. № 56 від 27.07.2016 р., та іншим інструктивним вимогам МОН України, вважаємо, що її автор, Мен Ян, заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри

вокально-хорових дисциплін

та методики музичного виховання

Центральноукраїнського

державного педагогічного

університету імені Володимира Винниченка

Жанна КОЛОСКОВА

Проректор з наукової роботи

Сергій МИХИДА